

TORAH OHR • PARSHAS VAYEISHEV • MAAMAR 1

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען

“And Yaakov settled in the land of his
father’s sojournings, in the land of Canaan”

The soul comes down into the body like a merchant who parts
with his silver and gold to earn far more: it gives up its open,
natural love and awe, and gains the “desire of the heart,” a
longing for G-d beyond all understanding that only a soul in this
world can reach.

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok

Likkutei Torah

THE CHASSIDISHE PARSHA

likuteitorah.com/torah-ohr/vayeishev/1/

THE BIG IDEA

The soul comes down into the body like a merchant who parts with his silver and gold to earn far more: it gives up its open, natural love and awe, and gains the “desire of the heart,” a longing for G-d beyond all understanding that only a soul in this world can reach.

Each section: the Hebrew, then the translation, then a short explanation under a gold rule. Small numbers in the Hebrew are the notes at the end.

THE MAAMAR IN BRIEF

The maamar asks why the verse says both “the land of his father’s sojournings” and “the land of Canaan,” and why the holy land is named after Canaan, son of the cursed Cham. Canaan in holiness is a merchant: like a trader who spends in order to profit, the Jewish people go into exile to raise the sparks of holiness, and each soul leaves its open love and awe (“silver and gold”) above and descends into a body. What it gains here is the desire of the heart (re’usa deliba): contemplating that G-d is beyond every thought, the soul longs to dissolve into Him, a bond deeper than the love it had before, which was measured by its understanding. In exile this is found “from there,” by contemplating how even what defies G-d lives from His will. The maamar then reads Yaakov as yud-akev, wisdom drawn down to the heel. “His father’s megurei” is the higher awe that holds supernal Chochmah through Torah study, the higher unity. “The land of Canaan” is the lower unity: drawing kindness into the world through the mitzvos, above all charity.

OUTLINE

1	The questions: the doubled land and the name Canaan	¶1-2
	Why the verse names the land twice and why the holy land is called after Canaan; every figure has a holy counterpart, and Canaan in holiness means a merchant.	
2	The merchant and the exile	¶3
	Like a merchant who spends to profit, the Community of Israel goes into exile to refine the sparks of holiness.	
3	The soul’s silver and gold	¶4-6
	Before its descent the soul had open love and awe; in the body they are hidden, so why descend? Because the Torah of this world is worth more.	
4	The desire of the heart	¶7-10
	Through the higher teshuvah the soul gains the desire of the heart, which comes from contemplating that G-d is beyond all thought, higher than the love it had before.	

- 5 Finding G-d “from there” in exile** ¶11-12
In Temple times revelation drew out this desire; in exile it comes from contemplating how even what opposes G-d lives from His will, and how much more those who do His will.
-
- 6 The analogy completed: Cham and Canaan** ¶13-14
The soul is the merchant; the heat of fiery love makes the holy Canaan, but the path begins with the lower awe that comes from G-d’s kingship.
-
- 7 Calling in truth** ¶15
Feeling that stays in the mind fades; a call from the depth of the heart endures.
-
- 8 The two voices of Yaakov** ¶16-19
Yaakov is yud-akev; the heard voice of Torah rests only on one who first has the unheard voice of bittul, and then G-d’s word speaks through him as a king.
-
- 9 The verse explained: two settlings** ¶20-22
“His father’s megurei” is the higher awe that holds supernal Chochmah, the higher unity; “the land of Canaan” is the lower unity, drawing Chesed into the world through the mitzvos and charity.
-

KEY CONCEPTS

the desire of the heart (re’usa deliba) רעותא דלביא

A longing for G-d from the innermost point of the heart, born from knowing that He is beyond all understanding; it is above intellect and is reached only by a soul in a body.

Canaan in holiness: the merchant כנען – סוחר

The soul, like a trader, gives up its open love and awe in order to gain the far greater desire of the heart.

silver and gold כסף וזהב

Silver (from “longing”) is love and gold (from the north, the left) is awe: the soul’s natural, open love and awe before its descent.

the higher teshuvah תשובה עילאה

A return to G-d from the depth of the heart, rooted above the world, which turns the heart from one extreme to the other.

yud-akev יו”ד עקב

The name Yaakov read as the yud of supernal Chochmah drawn down to the heel, the lowest level, in every world.

the voice heard and the voice not heard קלא דאשתמע

וקלא דלא אשתמע

The heard voice is Torah, G-d’s wisdom revealed; the unheard voice is the inner bittul and desire of the heart that must come first.

the higher and lower unity יחודא עילאה ויחודא תתאה

In the higher unity one is nullified to G-d in Torah study; in the lower unity G-d’s oneness is revealed in the world itself through the mitzvos and kindness.

SECTION 1 • 11-2

The questions: the doubled land and the name Canaan

1 וישב יעקב^{1,2} בארץ מגורי אביו בארץ כנען. להבין ענין זה גם כפל לשון³ בארץ מגורי אביו בארץ כנען.

“And Yaakov settled in the land of his father’s sojournings, in the land of Canaan.” [We need] to understand this matter, and also the doubled wording, “in the land of his father’s sojournings” [and] “in the land of Canaan.”

The maamar opens with the first verse of Parshas Vayeshev, which seems to say the same thing twice: Yaakov lived “in the land of his father’s sojournings” and “in the land of Canaan.” The Alter Rebbe asks why both phrases are needed.

הנה כתיב אתהלק לפני⁴ ה' בארצות החיים. שיש שני ארצות⁵ שהם ב' בחינת כלים להשראת חיים עליונים

Now, it is written, “I will walk before G-d in the lands of the living”: [meaning] that there are two lands, which are two levels of vessels for the resting of supernal life

He brings a verse from Tehillim that speaks of “lands” in the plural. He reads it as two “lands,” meaning two kinds of vessels, or receptacles, in which supernal life can come to rest.

(וכמו חיים לשון רבים⁶ כך ארצות לשון רבים). וביאור הענין צריך להבין למה נק' א"י בכל התורה ארץ כנען.⁷

(and just as “life” [chayim] is in the plural, so “lands” is in the plural). And to explain the matter, we must understand why throughout the Torah the Land of Israel is called “the land of Canaan.”

The parenthesis notes that the Hebrew word for life, chayim, is itself plural, hinting at many kinds of life. The Alter Rebbe then asks a second question: why does the Torah consistently call the Land of Israel by the name of Canaan?

והרי חם הוא אבי כנען⁸ ומה הוא היחוס שבח⁹ א"י בזה (גם להבין מ"ש כנען בידו מאזני מרמה)^{10,11} גם מה שכתוב ולא יהיה כנעני עוד¹² בבית ה' צבאות ביום ההוא.

Yet Cham is the father of Canaan; what then is the praise of the Land of Israel in this lineage? (Also [we need] to understand what is written, “Canaan: in his hand are scales of deceit.”) Also what is written, “And there shall no longer be a Canaanite in the house of G-d of Hosts on that day.”

Canaan was the son of Cham, who was cursed, so naming the holy land after him seems to be no praise at all. The difficulty grows when the prophet calls Canaan a cheat with false scales, and says that in the future there will be no more “Canaanite” in G-d’s house.

הנה נודע שכל התורה כולה נדרשת בזה לעומת זה כי כמו שיש לכן ועשו בקליפה

Now, it is known that the entire Torah is expounded [in the manner of] “one opposite the other”: for just as there are Lavan and Esav in kelipah,

The answer begins with a principle: everything in the Torah has a counterpart in holiness and in its opposite, kelipah (the forces of concealment). Lavan and Esav, who appear as figures of kelipah, have holy counterparts.

וכן שר הטבחים ושר המשקים וכו'. כך יש כל בחי' אלו בקדושה¹³ כי זה לעומת זה עשה אלהים.^{14, 15}

and likewise the chief of the butchers and the chief of the cupbearers, etc., so all these levels exist in holiness, for “G-d made the one opposite the other.”

The same holds for the chief butcher and the chief cupbearer of the Yosef story. So Canaan too must have a meaning in holiness, and that meaning will explain why the land bears his name.

2 והנה שלשה בני נח הם למעלה בקדושה ג' בחי' גווני קשת¹⁶ חור סומק ירוק.

Now, the three sons of Noach are, above in holiness, three levels: the colours of the rainbow, white, red and green.

The three sons of Noach, Shem, Cham and Yefes, have a root in holiness as the three colours of the rainbow. White, red and green stand in Kabbalah for kindness, restraint and the harmony between them.

אלא שבהשתלשלות העולמות בבחינת נפילה ממדרגה אחר מדרגה נעשה חם גשמי אבי כנען¹⁷. ולהבין

ענין כנען בקדושה הנה כנען פירושו סוחר^{18, 19, 20} כמ"ש כנעניה נכבדי ארץ.²¹

But in the chain of descending worlds (hishtalshelus), by way of a fall from level after level, it became the physical Cham, the father of Canaan. And to understand the matter of Canaan in holiness: “Canaan” means a merchant, as it is written, “her merchants (kin'aneha) are the honoured of the earth.”

Through the descent of divine light from level to level, one of those holy roots fell until it became the physical Cham and his son Canaan. To find Canaan's holy meaning, the Alter Rebbe turns to the word itself: in Hebrew “Canaan” also means a merchant, as in Yeshayahu's phrase about the merchants of Tyre.

SECTION 2 • 13

The merchant and the exile

3 וכתוב כנען בידו מאזני מרמה²². היינו עד"מ כמו הסוחר שיפזר ממון כסף וזהב ומוציאם מרשותו כדי להרויח ולהשתכר וכל עיקר כוונתו להיות מפזר ונוסף עוד.²³

And it is written, "Canaan: in his hand are scales of deceit." That is, by way of analogy, like the merchant who scatters money, silver and gold, and lets it out of his possession in order to profit and earn; and his whole intent is to be one who "scatters and yet gains more."

The merchant who seems to throw away his silver and gold is really investing: he parts with his money only to earn more. This is what King Shlomo calls one who "scatters and yet gains more."

כך הנה מקור נשמת ישראל שהוא בחי' כנ"י נמשלה בגלות לסוחר זה כדכתיב בא אחיך במרמה²⁴ ויקח ברכתך. כי הנה כתיב עת אשר שלט האדם²⁵ באדם לרע לו.

So the source of the souls of Israel, which is the level of the Community of Israel (Knesses Yisrael), is likened in exile to this merchant, as it is written, "Your brother came with deceit and took your blessing." For it is written, "a time when man ruled over man to his harm."

The Alter Rebbe applies the analogy to the Community of Israel, the collective root of Jewish souls, in exile. The "deceit" of Yaakov taking the blessing and the verse about man ruling over man "to his harm" describe a loss that is really a gain.

שע"י התלבשות השכינה בבחי' גלות בתוכם להשפיע להם ע"י זה מתבררים כל ניצוצות הקדושה כמו שאמרו רז"ל לא גלו ישראל²⁶ אלא להוסיף עליהם²⁷ כו' להיות בלע המות²⁸ וכו'.

For through the enclothing of the Shechinah, in the manner of exile, among them, to give them influence, through this all the sparks of holiness are refined; as our Sages, of blessed memory, said, "Israel was exiled only so that [converts] would be added to them," etc., so that "He will swallow up death," etc.

When the Shechinah, G-d's presence, goes into exile among the nations in order to sustain them, the sparks of holiness scattered there are refined and raised up. The Sages said the exile's purpose is that others be added to Israel, and its end is the verse "He will swallow up death forever."

SECTION 3 • ¶4-6

The soul's silver and gold

4 ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ²⁹ ונגלה כבוד³⁰ ה' כי עין בעין יראו³¹ וגו'. וכמו שהוא בכללות העולם כך הוא בפרטות בכל נפש מִישראל בעבודת ה' כי

“And the spirit of impurity I will remove from the land”; “and the glory of G-d will be revealed”; “for eye to eye they will see,” etc. And just as it is in the world as a whole, so it is in particular in every soul of Israel in the service of G-d. For

The prophets promise that impurity will be removed and G-d's glory openly seen, the end of the exile's refinement. The Alter Rebbe now says that what happens to the world as a whole happens in miniature in every Jewish soul's service of G-d.

הנה הנשמה טרם ירידתה לעולם הזה להתלבש בגוף ונפש החיונית הבהמית היתה קשורה ומיוחדת במקורה ושרשה במאצילה ברשפי אש האהבה בטבע כשלהבת העולה מאליה כו'

before its descent into this world to be en clothed in a body and in the vital, animal soul, the soul was bound and united with its source and root, in the One who emanated it, with flames of fire of love, by nature, like a flame that rises of itself, etc.

Before coming into a body, the soul was joined to its source in G-d with a natural, fiery love, like a flame that rises upward of its own accord. The “vital, animal soul” is the life-force that animates the body and its drives.

והיה לה בחי' אהבה ויראה טבעי בגילוי רב שהוא בחי' כסף וזהב. כסף מלשון נכסף נכספת³² דהיינו בחי' אהבה.³³

And it had the level of natural love and awe in great revelation, which is the level of “silver and gold.” “Silver” (kesef) is from the expression nichsof nichsafta, “you longed greatly”; that is, the level of love.

That soul had love and awe of G-d openly and naturally, and these are called “silver and gold.” Silver, kesef, is connected to the verb for longing, as in Lavan's words to Yaakov, “you longed greatly,” so silver stands for love.

5 וזהב מצפון יאתה³⁴ שהוא בחי' שמאל שהוא בחי' יראה³⁵ ואח"כ כשירדה הנשמה לעולם הזה להתלבש בגוף הגשמי

And “gold comes from the north,” which is the level of the left, which is the level of awe. And afterward, when the soul descended into this world to be en clothed in the physical body,

Gold is linked to the north, and north stands for the left side, the side of restraint and judgment, so gold means awe. The paragraph then turns to what happens when the soul comes down into a physical body.

הנה גם בחי' אהבה ויראה שהיה להם מסותרות ומכוסות בלב הגשמי ואינה יכולה לראות באהבה ויראה בהתגלות כל כך כבתחלה, ונמצא שנגרעו האהבה ויראה מערכם.

even the level of love and awe that it had is hidden and covered in the physical heart, and it cannot see into love and awe as openly as at first; so it turns out that the love and awe have been diminished from their measure.

In the body the soul's love and awe are hidden in the physical heart. The soul can no longer feel them as openly as before, so they are reduced from their original level.

6 וא"כ למה זה ירדה הנשמה לעוה"ז מאחר שהיא ירידה גדולה וגרעון גדול מבתחילה. אך הנה כתיב טוב לי תורת פיך³⁶ מאלפי זהב וכסף.

If so, why did the soul descend into this world, since it is a great descent and a great loss compared to before? But it is written, “The Torah of Your mouth is better for me than thousands of gold and silver.”

If the descent into a body hides and reduces the soul's love and awe, why does the soul come down at all? The answer starts with the verse “The Torah of Your mouth is better for me than thousands of gold and silver.”

אלפי לשון לימוד³⁷ כלומר שיש לי יתרון ומעלה בתורת פיך בעוה"ז יותר מבחי' זהב וכסף שהיתה הנשמה למודה בהם בתחלה.³⁸

“Thousands” (alfei) is an expression of learning. That is to say: I have an advantage and superiority in “the Torah of Your mouth” in this world, more than the level of “gold and silver” to which the soul was accustomed at first.

The Alter Rebbe reads alfei, “thousands,” as from the root for learning. The verse then means: the Torah learned in this world gives me more than the “gold and silver,” the love and awe, that the soul was used to before it came down.

SECTION 4 • 17-10

The desire of the heart

7 והענין כמו שאמרו רז"ל יפה שעה אחת³⁹ בתשובה⁴⁰ וכו' כי ע"י תשובה עילאה מעומקא דלבא תהיה

דביקת הנפש באלהים חיים יותר נפלאה ברעותא דלבא

And the matter is as our Sages, of blessed memory, said: "Better is one hour in teshuvah," etc. For through the higher teshuvah, from the depth of the heart, the cleaving of the soul to the living G-d will be more wondrous, in the desire of the heart (re'usa deliba),

The Sages said one hour of teshuvah and good deeds in this world is better than all the life of the World to Come. Through the higher teshuvah, a return to G-d from the depth of the heart, the soul cleaves to G-d more wondrously, with "the desire of the heart" (re'usa deliba), a longing deeper than feeling.

כמ"ש לקמן, ונמצא שאע"פ שיש לה גרעון באהבה ויראה⁴¹ טבעי שבחיצונית הלב הגלויים מ"מ יהיה לה יתרון בבחי' רעותא דלבא^{42,43} בנקודת פנימית הלב כיתרון האור הבא מן החשך⁴⁴ דוקא.

as will be explained below. So it turns out that although it has a loss in the natural love and awe that are revealed in the outer dimension of the heart, nevertheless it will have an advantage in the level of the desire of the heart, in the point of the inner dimension of the heart, like "the advantage of light [that comes] from the darkness," specifically.

So the descent is a trade: the soul loses the open, natural love and awe in the outer layer of the heart, but gains the desire of the heart at its inner point. It is like the light that shines brightest because it comes out of darkness.

8 וביאור הענין כי הנה כתיב אני ראשון⁴⁵ ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים. פי' ע"ד מ"ש אני ה' לא

שנתי⁴⁶ ואתה הוא קודם שנברא וכו'

And the explanation of the matter: it is written, "I am the first and I am the last, and besides Me there is no G-d (Elokim)." Meaning, in the manner of what is written, "I, G-d, have not changed," and "You were [the same] before the world was created," etc.,

The Alter Rebbe begins a deeper explanation from Yeshayahu: G-d is first and last, and there is no G-d besides Him. He reads "first and last" as G-d's changelessness, as in "I have not changed," and as the prayer that says G-d is the same after creation as before it.

כלי שום שינוי כי אין בריאת עולמות עליונים ותחתונים תופסים מקום כלל וכולא קמיה כלא חשיב ממש.

without any change; for the creation of the higher and lower worlds takes up no place at all, and “all before Him is considered as truly nothing.”

Creation causes no change in G-d, because the worlds take up no “place” before Him at all. Compared to Him they are counted as nothing.

9 ומבלעדי פיי מה שהוא זולת בחיי זו דהיינו באמצעות הזמן שנראה העולם ליש ודבר בפ”ע⁴⁷ בחיי זמן ומקום אין אלהים זולתי שהוא בחיי אלהים חיים ומלך עולם⁴⁸

And “besides Me” means what is other than this level, that is, by means of time, in which the world appears as something existing, a thing unto itself, the level of time and space: [there] “there is no Elokim besides Me,” which is the level of “the living G-d (Elokim) and eternal King,”

“Besides Me” refers to a different level: the world as it appears within time and space, as a real thing of its own. There G-d is known as Elokim, “the living G-d and eternal King,” the aspect of G-d that relates to the world as its ruler.

כמאמר ומבלעדיך אין לנו מלך גואל וכי שכל העולמות עליונים ותחתונים נתהוו מבחי מלכותו ית' as in the saying, “and besides You we have no king, redeemer,” etc.; for all the higher and lower worlds came into being from the level of His sovereignty (malchus), blessed be He,

The prayer “besides You we have no king” points to the same idea. All worlds, higher and lower, came into being from G-d’s Malchus, His sovereignty, the level through which He creates and rules.

וכדכתיב מלכותך מלכות כל עולמים⁴⁹ וגוי ושם עלו השגת כל הנבראיי העליונים ותחתוניי אבל בהקב”ה בכבודו ובעצמו לית מחשבה תפיסא ביה^{50,51}

as it is written, “Your kingship is a kingship over all worlds,” etc. And there reaches the comprehension of all the higher and lower creations. But as for the Holy One, blessed be He, in His glory and His essence, “no thought can grasp Him,”

The comprehension of every creature, even the highest angel, reaches only as far as this level of kingship. G-d Himself, in His essence, is beyond the grasp of any thought.

כי הוא רם ונשא מגדר ההשגה ואינו נתפס בתוך עלמין לא בבחי' ממלא ולא בבחי' סובב בשום שכל והשגה בעולם אלא ברעותא דלבא מקרב איש ולב עמוק.⁵²

for He is exalted and uplifted beyond the bounds of comprehension, and He is not grasped within the worlds, neither in the level of [the light that] fills [all worlds] nor in the level of [the light that] encompasses [them], by any intellect or comprehension in the world, but only by the desire of the heart, “the inward part of man and a deep heart.”

He is not grasped within the worlds, neither as the light that fills each world nor as the light that surrounds them all, by any mind at all. He can be reached only through the desire of the heart, which the verse calls “the inward part of man and a deep heart.”

10 וכמ"ש ממעמקים קראתיך⁵³ ה' מפני כי בחי' רעותא דלבא נמשך מהתכוננות זו עצמה אם ישים אליו לבו⁵⁴ דלית מחשבה תפיסא ביה כלל והוא רם ונשא למעלי מעלה עד אין קץ ותכלית אפילו מבחי' חכמה עילאה.

As it is written, “Out of the depths I have called You, G-d.” For the level of the desire of the heart is drawn from this very contemplation, “if he sets his heart to it”: that no thought can grasp Him at all, and He is exalted and uplifted, higher and higher without end or limit, even beyond the level of supernal Chochmah.

The desire of the heart comes from this very contemplation: that G-d is beyond all thought, higher even than supernal Chochmah. It is the call “from the depths” of the verse in Tehillim.

אי לזאת תכסף ותכלה נפשו לבטל במציאות אליו יתב' לצאת ממאסר הגוף נרתקה ולהשתפך אל חיק אביה^{55, 56}

Because of this his soul will yearn and pine to be nullified in its existence to Him, blessed be He, to leave the prison of the body, its sheath, and to pour itself out into the bosom of its Father.

Realizing that G-d is beyond all understanding, the soul longs to dissolve into Him, to leave the body that confines it like a prison, and to pour itself out into its Father's bosom.

משא"כ הנשמה טרם ירידתה להתלבש בגוף היתה אהבתה ודבקותה בשרשה לפ"ע השגתה וכן לענין היראה:⁵⁷

This is not so with the soul before its descent to be encloded in a body: its love and its cleaving to its root were according to [the measure of] its comprehension; and likewise with regard to awe.

Before its descent, the soul's love and cleaving were measured by what it could understand of G-d, and so was its awe. The longing born of knowing that G-d is beyond understanding is therefore something new, which the soul gains only down here.

SECTION 5 • ¶11-12

Finding G-d “from there” in exile

11 והנה בזמן שהיה בהמ”ק קיים⁵⁸ היה נמשך בחינה זו רעותא דלבא מגילוי⁵⁹ אא”ס ב”ה בהיכל קדשי קדשים⁶⁰ כו’ כמ”ש בתניא⁶¹ להיות בטל רצונו לרצונו ית’ וכמ”ש כי תהיו לי ארץ חפץ.⁶²

Now, at the time when the Holy Temple stood, this level of the desire of the heart was drawn from the revelation of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, in the Sanctuary of the Holy of Holies, etc., as explained in the Tanya, so that one’s will be nullified to His will, blessed be He; and as it is written, “For you shall be to Me a land of desire.”

When the Temple stood, the open revelation of G-d’s Infinite Light in the Holy of Holies drew out this desire of the heart by itself, so that a person’s will was nullified to G-d’s. Tanya compares the Holy of Holies to the brain, where the soul’s life is revealed before it spreads through the body; Malachi’s “land of desire” names the people as a place of G-d’s delight.

אך בזמן הגלות הנה כתיב ובקשתם משם את⁶³ ה’ אלקיך ומצאת וגו’ משם דייקא דהיינו כשתבונן על ההיפוך מדרכי ה’ איך שהוא רחוק מה’ בתכלית הריחוק

But in the time of exile, it is written, “And from there you will seek G-d your G-d, and you will find [Him],” etc. “From there” specifically: that is, when you contemplate the opposite of the ways of G-d, how it is far from G-d with the utmost distance,

In exile that open revelation is gone, and the verse says we will find G-d “from there,” from the place of exile itself. “From there” means contemplating the very opposite of G-d’s ways, how something can be as distant from Him as possible.

כמו עובר רצונו ומאין נשפע להם שפע וחיות להיות בהם חיות וקיום מרצונו ית’ שרצונו ית’ הוא המחיה אותם כמ”ש ואתה מחיה את כלם.⁶⁴

such as one who transgresses His will; and from where abundance and life-force flow to them, so that they have life and existence from His will, blessed be He; for His will, blessed be He, is what gives them life, as it is written, “And You give life to them all.”

This is like one who transgresses G-d’s will, yet still receives life and existence from that same will, for it is G-d’s will that gives life to everything. The contemplation turns on this paradox: even what opposes G-d lives only from Him.

אך על זה אמרו כמה ארך אפים לפניו^{65,66} שמבחי' ארך אפים נמשך ונשתלשל ממדרגות עליונות דרך נפילה להחיות העכו"ם אף שהם עוברי רצונו.⁶⁷

But about this they said, "How great is the patience before Him": for from the level of patience (erech apayim) it is drawn and descends, by way of a fall, from higher levels, to give life to the idol-worshipping nations, even though they transgress His will.

The Mishnah speaks of G-d's great patience, and the Alter Rebbe explains that life-force for the idol-worshipping nations comes down from that attribute of patience, descending by way of a fall through the higher levels. They receive life even though they act against His will.

12 וזהו אם לעוברי רצונו כן⁶⁸ לעושי רצונו על אחת כמה וכמה⁶⁹ שיושפע בחינת רצון עליון שהוא למעלה מעלה מגדר עלמין שלא בבחי' ירידת והשתלשלות המדרגות בבחי' חכמה ומדות

And this is [the reasoning]: if [so] for those who transgress His will, then for those who do His will, how much more so, that there will flow the level of the supernal will, which is far, far above the bounds of the worlds; not by way of the descent and chain of levels, in the level of Chochmah and the emotive attributes (middos),

The Alter Rebbe argues from the lesser to the greater, as the Gemara does: if those who defy G-d's will receive life from it, then those who do His will surely receive it. They receive the supernal will itself, which stands above all worlds and does not come down through the ordered levels of intellect and emotion.

אלא בבחי' פנימית נקודת הלב שהיא בחי' תשובה עילאה שקדמה לעולם. וזהו כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך.⁷⁰

but in the level of the inner point of the heart, which is the level of the higher teshuvah that preceded the world. And this is [the meaning of] "when you seek Him with all your heart and with all your soul":

This supernal will is received in the inner point of the heart, the level of the higher teshuvah that preceded the world. That is why the verse says to seek G-d "with all your heart and with all your soul."

דהיינו שיהפך לבו מן הקצה אל הקצה ואתהפכא חשוכא לנהורא ע"י בחי' רעותא דלבא זו למאוס בחי' עוה"י ותענוגים ולמשוך לבו ונפשו לדבקה בו ית'.

that is, that his heart be turned from one extreme to the other, and "darkness is transformed into light," through this level of the desire of the heart: to despise the life and pleasures of this world, and to draw his heart and soul to cleave to Him, blessed be He.

Seeking with all the heart means turning the heart from one extreme to the other, transforming darkness into light. Through the desire of the heart a person comes to despise the pleasures of this world and draws his heart and soul to cleave to G-d.

SECTION 6 • ¶13-14

The analogy completed: Cham and Canaan

13 והנה כל זה ע"ד משל הסוחר הנ"ל שמוציא כסף וזהב מרשותו להיות מפזר ונוסף עוד.

Now, all this is in the manner of the analogy of the merchant mentioned above, who lets silver and gold out of his possession, to be one who “scatters and yet gains more.”

The Alter Rebbe returns to the merchant who lets his silver and gold go in order to earn more.

כך הנשמה אע"פ שמוציאה כסף וזהב שהוא בחי' אהבה ויראה הגלויים להתלבש ולהסתיר בגוף ונפש הבהמית הנה עי"ז יש לה יתרון בבחי' רעותא דלבא כרשפי אש מן ההפוך.

So the soul: although it lets out “silver and gold,” which is the level of revealed love and awe, to be en clothed and hidden in the body and the animal soul, through this it has an advantage in the level of the desire of the heart, like flames of fire, out of the opposite.

The soul, too, gives up its open love and awe, its “silver and gold,” by hiding them in the body and the animal soul. In return it gains the desire of the heart, a fiery love that rises out of the very opposite of G-dliness.

14 וזהו וחם הוא אבי כנען⁷¹ בזקף גדול⁷² שחמימות רשפי אש ושלחבת העולה למעלה מההיפוך הוא העושה בחי' כנען לסחור כנ"ל כמ"ש טעמה כי טוב סחרה⁷³ וגו'.

And this is [the meaning of] “And Cham is the father of Canaan,” with a zakef gadol: for the heat (chamimus) of the flames of fire and of the flame rising upward out of the opposite is what makes the level of Canaan, to trade, as mentioned above; as it is written, “She perceives that her merchandise is good,” etc.

In the verse, “Cham” carries a cantillation mark called zakef gadol, which Chassidus reads as rising up. The Alter Rebbe hears in “Cham” the Hebrew for heat, chamimus: the heat of a flame rising out of its opposite is what makes the soul a “Canaan,” a merchant, whose trade is good, as the verse about the woman of valour says.

אך מתחלה צריך להקדים בחי' יראה תתאה שהיא נמשכת מבחינת מלכותו ית' שהיא נקי' בחי' כנען העליונה דקדושה שמזה יעלה ויבא ויגיע להיות בחי' כנען בידו מאזני מרמה להגיע לבחי' רעותא דלכא בחי' פנימית הלב כנ"ל.

But first one must precede [this] with the level of lower awe, which is drawn from the level of His sovereignty (malchus), blessed be He, which is called the level of the supernal Canaan of holiness; from this one will rise, come and reach the level of “Canaan: in his hand are scales of deceit,” to reach the level of the desire of the heart, the level of the inner dimension of the heart, as mentioned above.

Before reaching this, one must first have lower awe, the simple fear of G-d that comes from His Malchus, His sovereignty; this Malchus is the supernal, holy Canaan. From that foundation a person can rise to the level of the merchant with “scales of deceit,” the desire of the heart in its inner point.

SECTION 7 • 115

Calling in truth

15 וזהו קרוב ה' לכל קוראיו⁷⁴ לכל אשר יקראהו באמת דהיינו באמתות נקודת לבו שהרי אנו רואים דגנבא אפום מחתרתא⁷⁵ רחמנא קריא ואעפ"כ עומד ברשעו ואינו שב מידיעתו

And this is [the meaning of] “G-d is near to all who call upon Him, to all who call upon Him in truth”: that is, in the truth of the point of his heart. For we see that “the thief at the mouth of the tunnel calls upon the Merciful One,” and nevertheless he persists in his wickedness and does not turn back from what he knowingly [intends].

G-d is near to those who call on Him “in truth,” meaning from the true point of the heart. The Alter Rebbe shows why that matters: the Gemara says a thief about to break in prays to G-d for success, yet he goes on with his crime and does not turn back from what he knowingly intends.

וגם אנו רואים שיש אפילו מי שיוליד אהוי"ר בלבו וחולפת ועוברת כמו אחר התפלה כנ"ל.

And we also see that there is even one who brings forth love and awe in his heart, and it passes and goes away, such as after prayer, as mentioned above.

Even a person who arouses real love and awe in prayer may find that it passes and is gone soon afterwards.

והיינו מפני שאינו נתפס אלא במוחו ושכלו בבחי' מקיף אבל אינו נכנס לפני ולפנים שיתפעל הלב באמת לאמתו מעומקא דלבא

And this is because it is grasped only in his mind and intellect, in the manner of an encompassing [light] (makif), but it does not enter within, to the innermost, so that the heart be moved in utter truth, from the depth of the heart.

This is because the feeling was held only in the mind, as something “encompassing” from outside, and never entered the innermost heart. The heart was not truly moved from its depths.

משא”כ כשיקראוהו באמת דהיינו מעומקא דלבא הנה שפת אמת תכון לעד⁷⁶ וכל תמוט עולם ועד:

Whereas when they call upon Him in truth, that is, from the depth of the heart, then “the lip of truth shall be established forever,” and it shall not falter, forever and ever.

When a person calls to G-d from the depth of the heart, the verse promises that “the lip of truth shall be established forever.” Such a call endures and does not falter.

SECTION 8 • ¶16-19

The two voices of Yaakov

16 והנה כתיב הקל קול יעקב⁷⁷ קדמאה חסר ו' שהוא בחי' קלא דלא אשתמע וקול בתראה מלא ו' שהוא בחי' קלא דאשתמע כמ”ש בזהר הקדוש.^{78,79}

Now, it is written, “The voice is the voice of Yaakov”: the first [kol] is written lacking a vav, which is the level of the voice that is not heard, and the second kol is written full, with a vav, which is the level of the voice that is heard, as explained in the holy Zohar.

In the verse “The voice is the voice of Yaakov,” the first kol is written without a vav and the second with one. Following the Zohar, the Alter Rebbe calls the first an inner voice that is not heard and the second a voice that is heard.

וביאור הדברים הנה בחי' יעקב הוא⁸⁰ יו”ד עקב פי' שהיו”ד שהוא תחלת המחשבה ביו”ד נברא עוה”ב⁸¹ הוא נמשך לבחי' עקב ורגל שהוא בחי' הדבור.

And the explanation of the matter: the level of Yaakov is yud-akev (“yud” [and] “heel”). Meaning, that the yud, which is the beginning of thought, “with the yud the World to Come was created,” is drawn down to the level of heel and foot, which is the level of speech.

The name Yaakov is read as yud and akev, the letter yud and a heel. The yud, the smallest letter, is the beginning of thought, through which the Sages say the World to Come was created, and it reaches down to the heel and foot, which stand for speech.

ויעקב הוא מכריח מן הקצה אל הקצה.⁸² מריש כל דרגין. ובכל מדרגות עליונות יש ג"כ בחינת ראש ורגל.⁸³

And Yaakov is [the bar that] “runs through from end to end,” “from the head of all levels.” And in all the higher levels there is also the aspect of head and foot,

The Zohar calls Yaakov the central bar of the Mishkan, which ran from one end to the other, from the highest level to the lowest. Every higher level also has a “head” and a “foot.”

כמ"ש ועמדו רגליו ביום ההוא⁸⁴ וכתוב והארץ הדום רגלי⁸⁵ וכתוב ומקום רגלי אכבד⁸⁶ ויעקב הוא בחי יו"ד עקב בכל עולם ועולם לפי ערכו.^{87, 88}

as it is written, “And His feet shall stand on that day,” and it is written, “and the earth is My footstool,” and it is written, “and the place of My feet I will honour.” And Yaakov is the level of yud-akev in each and every world, according to its measure.

The prophets speak of G-d's “feet” and “footstool,” showing that even above there is a lowest part. So Yaakov, yud reaching down to heel, exists in every world at its own level.

17 והנה בחינת קלא דאשתמע הוא בחי התורה שהוא בחי המשכה כמשל הקול המהביר וממשיך מצפוני

כוונת הלב לבא לידי גילוי בדבור וכך התורה היא בחי חכמה עילאה בחי חכים ולא בחכמה ידיעא

Now, the level of the voice that is heard is the level of the Torah, which is the level of drawing down, like the analogy of the voice that connects and draws the hidden intentions of the heart so that they come to be revealed in speech. And so the Torah is the level of supernal Chochmah, the level of “wise, but not with a known wisdom.”

The heard voice is the Torah: just as the voice carries the heart's hidden thoughts out into speech, the Torah draws G-d's hidden wisdom into revelation. Torah is supernal Chochmah, which is “wise, but not with a knowable wisdom.”

שהרי טעמי המצות לא נתגלו להיות בהתגלות רב להבין כל עמקי סודותיה בפרטי פרטות ונמשכה לבחי גילוי ע"י התלבשותה בדברים גשמיים סדר זרעים מועד וכו'.

For the reasons of the mitzvos have not been revealed with great openness, so as to understand all the depths of its secrets in their finest details; and it was drawn into revelation through its being en clothed in physical matters: the Order of Zeraim, Moed, etc.

That is why the reasons for the mitzvos are not fully revealed. Instead the Torah comes down into revelation by clothing itself in physical matters, the laws of agriculture, the festivals and the other orders of the Mishnah.

18 והוא בחי קול והמשכה של יעקב יו"ד עקב דהיינו מבחי יו"ד שהוא חכמה עילאה להיות נמשך עד עקב והוא עשי.

And this is the level of the voice and drawing-down of Yaakov, yud-akev: that is, from the level of the yud, which is supernal Chochmah, to be drawn down to the heel, which is Asiyah.

The heard voice of Yaakov is the yud of supernal Chochmah reaching all the way to the heel, the World of Asiyah, the lowest world of action.

אך כדי שיהיה האדם כלי ומכון שיהיה חכמה עילאה שורה ומתגלה בו בעסק התורה צריך להיות תחלה בבחי בטול בבחי רעותא דלכא

But in order for a person to be a vessel and a place in which supernal Chochmah rests and is revealed, in the study of Torah, he must first be in the level of self-nullification (bittul), in the level of the desire of the heart,

For supernal Chochmah to rest in a person while he learns Torah, he must first be in a state of bittul, self-nullification, the desire of the heart. This is the unheard voice that must come first.

והוא בחי קלא דלא אשתמע דרוח אמשיך רוח⁸⁹ להיות אור ה' שורה ומתגלה בו להיות חכמת ה' בקרבו בהתגלות וחב"ד שבנפשו בטלים וטפלים אליו והוא ענין אתדבקות רוחא ברוחא.

which is the level of the voice that is not heard; for "spirit draws spirit," so that the light of G-d rests and is revealed in him, that the wisdom of G-d be within him in revelation, and the Chochmah, Binah and Daas of his soul be nullified and subordinate to Him. And this is the matter of "the cleaving of spirit with spirit."

The Zohar says spirit draws spirit: the inner longing draws down G-d's light and wisdom to be revealed within the person. His own intellect, his Chochmah, Binah and Daas, becomes nullified to it, and this is the cleaving of spirit with spirit.

19 וע"ז נאמר אלוהי בקרבי וכתוב ואשים דברי בפיך.⁹⁰ דברי ממש כי דבר ה' זו הלכה⁹¹ היא היא הנגלית בו והיא המדברת מתוך גרונו.

And about this it is said, "My G-d is within me," and it is written, "And I have put My words in your mouth": "My words" literally, for "the word of G-d: this is halachah"; it is this that is revealed in him, and it is this that speaks from within his throat.

When a person is nullified in this way, G-d is "within" him, and G-d's own words are in his mouth. The "word of G-d" is halachah, so G-d's word is revealed in him and speaks from his throat.

ולכן נאמר על התורה בי מלכים ימלוכו.⁹² ואמרינן מאן מלכי רבנן.⁹³ ומתניתא מלכתא.⁹⁴ כי להיותו בביטול אל דבר ה' ורצונו וחכמתו ואינו תופס מקום מצד עצמו כלל

Therefore it is said of the Torah, “Through me kings reign,” and we say, “Who are the kings? The Rabbis,” and “the Mishnah is a queen.” For since he is nullified to the word of G-d and to His will and His wisdom, and takes up no place of his own at all,

That is why the Torah says kings reign through it, and the Gemara calls the Rabbis “kings”; the Mishnah is called a queen. Because the scholar is nullified to G-d’s word, will and wisdom and claims no standing of his own, his ruling carries G-d’s authority.

הנה דבר המלך הוא השלטון⁹⁵ והוא בחי' מלך שגזור ואומר שאם יטעון ראובן כך כו' יהיה כך.

“the word of the king is sovereign,” and he is on the level of a king who decrees and says that if Reuven claims thus, etc., it shall be thus,

The Rabbi is like a king whose word is law: he rules that if Reuven claims one thing, the judgment will be so.

וכן לעשות כך ושלא לעשות כך וכו' ואינו בבחי' עבד כ"א בעשיית המצות שהוא כעבד המקיים מצות המלך ועושה דבריו:⁹⁶

and likewise to do thus and not to do thus, etc. And he is not on the level of a servant, except in the performance of the mitzvos, in which he is like a servant who carries out the king’s commands and does his words.

He rules what is permitted and forbidden as well. In the study of Torah he is a king, and only in performing the mitzvos is he a servant, carrying out the King’s commands.

SECTION 9 • ¶20-22

The verse explained: two settlings

20 וזהו וישב יעקב בארץ מגורי אביו. וישב הוא ענין השפלה וירידה ממקום עמידתו. ופי' שבחי' יעקב יו"ד עקב נמשך ונשפל להיות בארץ מגורי אביו.

And this is [the meaning of] “And Yaakov settled in the land of his father’s sojournings (megurei).” “Settled” (vayeshev) denotes a lowering and descent from the place where one stood. And the meaning is that the level of Yaakov, yud-akev, is drawn down and lowered to be “in the land of his father’s megurei.”

Now the opening verse is explained. “Settled” means a lowering from one’s place: Yaakov, the yud reaching down to the heel, is drawn down and lowered into “the land of his father’s megurei.”

ומגורי יש בו ב' פ'י הא' הוא לשון יראה⁹⁷ והב' הוא לשון אוצר⁹⁸ כמו מגורה מלאה פירות^{99,100} שהוא כלי שאוצרין לתוכו ושניהם עולים בקנה אחד כי יראת ה' היא אוצרו¹⁰¹ כתיב.

And megurei has two meanings: the first is an expression of fear, and the second is an expression of a storehouse, as in “a granary (megurah) full of produce,” which is a vessel into which one stores; and both go together, for it is written, “The fear of G-d is His treasure.”

The word megurei has two meanings, fear and storehouse, as a granary is called a megurah. The two go together, because the verse says “The fear of G-d is His treasure.”

21 וכן בדברי רז"ל אוצר של יראת שמים¹⁰² שהיא בחי' יראה עילאה יראה בשת בבחי' בטול הוא כלי קבול לחכמה עילאה שיהא שורה ומתגלה בו ונקרא מגורי אביו

And so too in the words of our Sages, of blessed memory, “a storehouse of the fear of Heaven,” which is the level of higher awe, the awe of shame, in the level of self-nullification: it is a receiving vessel for supernal Chochmah, that it may rest and be revealed in it. And it is called “his father’s megurei,”

The Sages speak of a “storehouse of the fear of Heaven,” the higher awe, the awe of shame before G-d’s greatness, which is bittul. This awe is the vessel in which supernal Chochmah can rest and be revealed, which is why it is called “his father’s megurei.”

כי יעקב הוא בחי' יו"ד עקב הוא בחי' הארה והמשכה מבחי' חכמה עילאה להמשיך עד סוף כל דרגין. ובחי' חכמה עילאה נק' אביו.¹⁰³

for Yaakov is the level of yud-akev; he is the level of illumination and drawing-down from the level of supernal Chochmah, to draw [it] down to the end of all levels. And the level of supernal Chochmah is called “his father.”

Yaakov is the drawing down of supernal Chochmah to the lowest level, and supernal Chochmah is called his “father.” So “the land of his father’s megurei” is the higher awe that holds his father’s wisdom.

22 והנה זה הוא בבחי' יחודא עילאה ואתדבקו' רוחא ברוחא בעסק התורה להיות בטל אליו ית' בבחי' חכמה עילאה כנ"ל.

Now, this is in the level of the higher unity (yichuda ila'ah) and the cleaving of spirit with spirit in the study of Torah, to be nullified to Him, blessed be He, in the level of supernal Chochmah, as mentioned above.

Everything so far belongs to the higher unity (yichuda ila'ah), where the person is nullified to G-d in Torah study and his spirit cleaves to G-d’s spirit. In that unity the world counts as nothing before G-d.

אך בבחי' יחודא תתאה דהיינו להיות כלי ומכון לשבתו ית' בבחי' קיום העולם בבחי' מלכותו שיהיה גם בזה שורה ומתגלה בחי' ה' אחד.¹⁰⁴

But in the level of the lower unity (yichuda tata'ah), that is, to be a vessel and a place for His dwelling, blessed be He, in the level of the world's existence, in the level of His sovereignty, so that in this too the level of "G-d is One" rest and be revealed:

There is also the lower unity (yichuda tata'ah): making the world's ongoing existence, which comes from G-d's Malchus, into a dwelling for Him. The goal is that the oneness of G-d be revealed in the world itself.

הנה זה נמשך ע"י ישיבה והשפלי אחרת ממדתו של יעקב להמשיך מדת חסד מראש כל דרגין עד סוף כל דרגין בארץ התחתונה הוא כנען שהוא בחי' מלכותו ית' ומלך במשפט יעמיד ארץ¹⁰⁵ והוכן בחדס כסא.¹⁰⁶

this is drawn through another settling and lowering of the attribute of Yaakov, to draw down the attribute of Chesed from the head of all levels to the end of all levels, into the lower land, which is Canaan, which is the level of His sovereignty (malchus), blessed be He; and "A king establishes the land through justice," and "the throne is established through kindness."

This needs another "settling" and lowering of Yaakov: drawing Chesed, kindness, from the highest level to the lowest, into the lower land, Canaan, which is G-d's Malchus. The verses say the king sustains the land through justice and his throne is established through kindness.

שקיום העולם הוא בחדס כמ"ש עולם חסד יבנה¹⁰⁷ דהיינו בעשיית המצות בכלל ששרשם הוא בחי' חסד ובפרטות הוא מצות הצדקה וחסד שלכן היא נקראת בשם מצוה סתם כו' שהיא שקולה כנגד כל המצות¹⁰⁸ כמ"ש בתניא:¹⁰⁹

For the world's existence is through kindness, as it is written, "The world is built on kindness": that is, through the performance of the mitzvos in general, whose root is the level of Chesed, and in particular it is the mitzvah of charity and kindness, which is why it is called simply "the mitzvah," etc., for it is equal to all the mitzvos, as explained in the Tanya.

The world stands on kindness: in general through all the mitzvos, whose root is Chesed, and in particular through charity. That is why the Sages call charity simply "the mitzvah," and why it equals all the mitzvos, as Tanya explains.

IN ONE'S AVODAH

Do not measure your bond with G-d by how much love and awe you feel: the soul came down precisely to reach a deeper longing, from the depth of the heart, by contemplating that G-d is beyond all thought, even when facing what seems far from Him. Before Torah study, set yourself aside so that G-d's wisdom can rest in you; and bring His kindness into the world through the mitzvos, above all through charity.

QUESTIONS FOR DISCUSSION

1. Why is a merchant, who seems to “lose” his money, the right image for the soul's descent into the body?
2. How does the desire of the heart differ from the love and awe the soul had before it came down, and why is it higher?
3. What does it mean to find G-d “from there,” in exile, by contemplating what is opposite to Him?
4. Why must the unheard voice of self-nullification come before the heard voice of Torah study?
5. How do “his father's megurei” and “the land of Canaan” correspond to the higher and lower unity?

SOURCES AND REFERENCES

Notes

PARAGRAPH 1

1 וישב יעקב

The note says this is where the Mittlerer Rebbe's transcript (hanachah) of this maamar is printed.

KEHOT'S NOTE

הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי במאמרי אדה"ז פרשיות ע' קפג. באחד מכת"י רשום שהוא משנת תקס"ג. ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר ז"ע. המאמר עם הגהות וכו' באוה"ת בראשית כרך ב רנא, ב. כרך ה תתפח, א. הערה תתצח, א. תתצט, ב. כרך ז תתתלו, א. תתלו, ב. חלק מהמאמר מובא גם בד"ה וישב יעקב תרל"ט ע' נד. בד"ה מי כה' אלקינו תרל"ט ע' סד. לכלול מאמר זה ראה פלח הרמון בראשית צו, ג. ד"ה זה תשכ"ז. תשמ"א. תשמ"ו.

2 וישב יעקב

The opening verse of the parsha, whose doubled description of the land frames the whole maamar.

בראשית ל"א:1

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען:

And Jacob dwelt in the land of his father's sojournings, in the land of Canaan.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

בראשית לו, א.

3 גם כפל לשון

The note points to the Kli Yakar's commentary on the verse, which also takes up its doubled wording.

KEHOT'S NOTE

ראה בכלי יקר. ובשיחת ש"פ וישב תשכ"ב. בכוך 633: כפל מלת בארץ תרי זימני: הנה כתיב.

4 אתהלך לפני ה'

David speaks of walking before G-d "in the lands of the living"; the Alter Rebbe reads the plural as two levels of vessels for divine life.

Psalms 116:9

אתהלך לפני ה' בארצות החיים:

I shall walk before the L-RD In the lands of the living.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

תהלים קטז, ט.

5 שיש שני ארצות

The note says Or HaTorah refers to this passage on the two "lands."

KEHOT'S NOTE

באוה"ת חיי שרה קיח, א. סה"מ תרל"ב ע' שצ וע' שצח. ד"ה אך בגורל תרמ"ז ע' יד מציינים לכאן.

6 (וכמו חיים לשון רבים)

The other transcript explains the plural "life" as "many

kinds of life-force."

KEHOT'S NOTE

דהיינו רבוי מיני חיות — מאמרי אדה"ז פרשיות ע' קפד. ועיין שם. מוסגר זה נמצא גם בכת"י מאמרי אדה"ז. [בכוך 633 ליתא כל המוסגר]. באוה"ת רנא, ב מציין שהגה"ה זו היא ממרה"ל אחי כ"ק אדה"ז.

7 ככל התורה ארץ כנען

Manuscript 633 reads "in the expression 'land of Canaan.'"

בראשית י"ח:8

ונתתי לך ולזרעך אחריו את ארץ מגריך את כל-ארץ כנען לאחזת עולם והייתי להם לאלקים:

And I will give unto thee, and to thy seed after thee, the land of thy sojournings, all the land of Canaan, for an everlasting possession; and I will be their G-d.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

במדבר ל"ד:2

צו את-בני ישראל ואמרת אליהם כִּי-אתם באים אל-הארץ כנען ואת הארץ אשר תפל לכם בנחלה ארץ כנען לגבלתי:

'Command the children of Israel, and say unto them: When ye come into the land of Canaan, this shall be the land that shall fall unto you for an inheritance, even the land of Canaan according to the borders thereof.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

במדבר ל"ב:26

טפנו נשינו ומקננו וכל-בהמתנו יהיו-שם בערי הגלעד:

Our little ones, our wives, our flocks, and all our cattle, shall be there in the cities of Gilead;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יהושע כ"ב:9

וישובו וילכו בני-ראובן ובני-גד ויחצי שבט המנשה מאת בני ישראל משלה אשר בארץ-כנען ללכת אל-ארץ הגלעד אל-ארץ אחותם אשר באחזקה על-פי ה' ביד-משח:

And the children of Reuben and the children of Gad and the half-tribe of Manasseh returned, and departed from the children of Israel out of Shiloh, which is in the land of Canaan, to go unto the land of Gilead, to the land of their possession, whereof they were possessed, according to the commandment of the L-RD by the hand of Moses.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

א"י שממערב לירדן, בראשית יז, ח. במדבר לד, ב. שם לה, י. ארץ ישראל שמעבר לירדן מזרחה נקראת לרוב בשם ארץ הגלעד — במדבר לב, כו. כט. יהושע כב, ט ועוד. בכוך 633: בלשון ארץ כנען.

8 חם הוא אבי כנען

The Torah identifies Cham as the father of Canaan, which makes the name "land of Canaan" seem an unflattering

הושע יב, ח.

lineage for the holy land.

בראשית ט:18 ט"ז

ויהיו בני־נח היצאים מן־התבה שם נחם ונפת ונחם הוא אבי־כנען:

And the sons of Noah, that went forth from the ark, were Shem, and Ham, and Japheth; and Ham is the father of Canaan.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

בראשית ט, יח.

9

ומה הוא היחוס שבח א"י בזה

The note says Pelach HaRimon cites the Midrash reading Canaan as a defective, spoiled vessel, sharpening the question of why the holy land bears his name.

בראשית רבה ל"ו:ב' Bereshit Rabbah 36:2

(איוב לד) ירוע כבירים לא חקר וגוי הריעו אנשי דור המבול במעשיהם הרעים, ואין חקר, אין חקר במעשיהם הרעים. (שם) ויעמד אחרים תחתם, אלו בני נח. ויהיו בני נח שם חם ויפת. (ישעיה מג) גם מיום אני הוא ואין מידי מציל, מאומות העולם. אפעל ומי ישיבנה, כל פעולות ומחשבות שפעלתי עם דור המבול. מי אמר לי: לא עשית כשורה?! אבל נח, נכנס בשלום ויצא בשלום, ויהיו בני נח היוצאים וגוי. וחס הוא אבי כנען, אבוי דפחא, שלושה אלה בני נח ומאלה נפצה כל הארץ. למה הדבר דומה? לדגה גדולה דנפצה ...

"He shatters [yaroa] the powerful without number..." (Job 34:24) - the [powerful] men of the generation of the Flood performed evil [here'u] with their evil deeds. "Without number" - their evil deeds were innumerable. "And sets others in their place" (Job 34:24) - these are the descendants of Noah: "The sons of Noah...were Shem, Ham, and Yefet." "Indeed, from when there was day, I am He, and there is no savior from My hand" (Isaiah 43:13) - from among the nations of the world. "I will act, and who can ...

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

KEHOT'S NOTE

בפלה הרמון זו, א מביא שענין כנען הוא מדריגה פחותה, כמארז"ל (ב"ר פל"ו) ע"פ וחס הוא אבי כנען אבי פחא כלי פחות וגרוע ומקולקל, וא"כ למה תקרא א"י על שמו. ע"ש.

10

(גם להבין . . מרמה)

This parenthesis appears in a manuscript of the Alter Rebbe's maamarim but is missing from manuscript 633.

KEHOT'S NOTE

מוסגר זה נמצא גם בכת"י מאמרי אדה"ו. בכוך 633 ליתא המוסגר.

11

כנען בידו מאזני מרמה

The prophet describes Canaan as a merchant with deceitful scales; the maamar will reread this as the holy "merchant" who gives up in order to gain.

הושע י"ב:ח Hosea 12:8

כנען בידו מאזני מרמה לַעֲשֵׂק אֶהָב:

As for the trafficker, the balances of deceit are in his hand. He loveth to oppress.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

12

גם מה שכתוב ולא יהיה כנעני עוד

Or HaTorah sharpens the question: if the verse meant the cursed Canaan it would be simple, but since the land itself is called Canaan, this must be a holy Canaan, so why is its absence a praise?

KEHOT'S NOTE

"דאם כפשוטו דכנעני קאי על ארור כנען א"ש, אבל מאחר שנק' ארץ ישראל ארץ כנען א"כ מוכרח שזהו כנען דקדושה, א"כ מהו המעלה והשבח ולא יהי עוד כנעני וגו'" — אוה"ת בראשית כרך ב רנב, א.

13

כך יש כל בחי' אלו בקדושה

The note says Or HaTorah lists the places where a holy Lavan and a holy Esav are explained.

KEHOT'S NOTE

באוה"ת בראשית כרך ב רנב, א מציין למקומות שמבואר ענין לבן דקדושה, עשו דקדושה.

14

ולא יהי כנעני עוד בבית ה' צבאות

The last verse of Zechariah, promising that no Canaanite will remain in G-d's house; the Alter Rebbe asks what praise this is if Canaan also has a holy meaning.

זכריה י"ד:כ"א Zechariah 14:21

וְהָיָה כָּל־סִיר בִּירוּשָׁלַם וּבִיהוּדָה קֹדֶשׁ לַה' צָבָאוֹת וְכָאֵן כָּל־הַבְּכִיִּים וְלִקְחוּ מֵהֶם וּבָשְׁלוּ בָהֶם וְלֹא־יִהְיֶה כְּנַעֲנִי עוֹד בְּבֵית־ה' צָבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא:

Yea, every pot in Jerusalem and in Judah shall be holy unto the L-RD of hosts; and all they that sacrifice shall come and take of them, and seethe therein; and in that day there shall be no more a trafficker in the house of the L-RD of hosts.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

זכרי' יד, כא.

15

זה לעומת זה עשה אלהים

Koheles says G-d made one thing opposite the other; Chassidus reads this as the parallel between holiness and its opposite.

קהלת ז:י"ד Ecclesiastes 7:14

בְּיוֹם טוֹבָה הָיָה כְּטוֹב וּבְיוֹם רָעָה רָעָה גַם אֶת־יְוָה לְעִמְתּוֹ עָשָׂה הָאֱלֹהִים עַל־דְּבַרְתָּ שְׁלֹא יִמָּצֵא הָאָדָם אַחֲרָיו מְאוּמָה:

In the day of prosperity be joyful, and in the day of adversity consider; G-d hath made even the one as well as the other, to the end that man should find nothing after him.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

PARAGRAPH 2

16

שלשה בני נח . . ג' בחי גווני קשת

Or HaTorah explains the Arizal's teaching that the three colours of the rainbow are Noach's three sons included in him.

KEHOT'S NOTE

לקוטי תורה להאריז"ל פי נח. דנח בעצמו הוא היסוד וג' גוויי הקשת הוא ג' בניו כוללים בו כו'. נתבאר באוה"ת וישב כרך ה תתפח, ב.

17 Kehot's note points to Genesis 9:22 for these words.

בראשית ט:22 ט:כ"ב

וַיֵּרָא חָם אָבִי כְנַעַן אֶת עֶרְוַת אָבִיו וַיַּגֵּד לִשְׁנֵי אֶחָיו בַּחוּץ:

And Ham, the father of Canaan, saw the nakedness of his father, and told his two brethren without.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

18 כנען פירושו סוחר

That maamar explains that the land was given to Avraham through the covenant of circumcision, and that the promise was fulfilled in giving him the supernal, spiritual "land of Canaan," a holy Canaan like the one this maamar is building toward.

KEHOT'S NOTE

בבא בתרא עה, א. תנחומא מסעי ט. ת"ב שם ז. במדבר פכ"ג יו"ד. ע' בלקו"ת פי עקב בד"ה להבין שורש טעם וקישור, ובאוה"ת פי בשלח ע' תרג. ובפי' ואתחנן ע' קכט. ובפי' עקב ע' תקלג. סה"מ אידיש ע' 91 עה"פ ותמת שרה.

19 כנען פירושו סוחר

The Gemara reads the word "Canaanite" as a trader, the meaning the Alter Rebbe builds on.

Bava Batra 75a:5 א:הח"א

והשאר - מחלקין אותו, ועושין בו סחורה בשוקי ירושלים - שנאמר: "יחצוהו בין כנענים"; ואין "כנענים" אלא תגרים - שנאמר: "כנען כידו מאוני מרמה לעשק אהב". ואי בעית אימא, מהכא: "אשר סחרה שרים, כנעניה נכבדי ארץ".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

20 כנען פירושו סוחר

The Midrash, cited in the Kehot note, also explains "Canaan" as a word for merchants.

Bamidbar Rabbah 23:10 ג:ג

21 כנעני נכבדי ארץ

Yeshayahu speaks of Tyre whose "merchants (kin'aneha) are the honoured of the earth," showing that kena'an means a trader.

Isaiah 23:8 ח:ג

מי יעז זאת על-צד המעטרה אשר סחרה שרים כנעניה נכבדי ארץ:

Who hath devised this against Tyre, the crowning city, Whose merchants are princes, Whose traffickers are the honourable of the earth?

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

ישע"י כג, ה. ראה ויקרא רבה פ"ז.

PARAGRAPH 3

22 The prophet's image of Canaan the merchant with deceitful scales, now reread as the merchant who parts with

wealth in order to profit.

Hosea 12:8 ח:ב

כנעו כידו מאוני מרמה לעשק אהב:

As for the trafficker, the balances of deceit are in his hand. He loveth to oppress.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

23 מפרז ונוסף עוד

Shlomo says there is one who scatters and yet gains more; the Alter Rebbe uses it for the merchant, and for the soul, whose giving up is really gaining.

Proverbs 11:24 ד"א:כ"ד

יש מפרז ונוסף עוד וחסד מישר אהלמחזור:

There is that scattereth, and yet increaseth; And there is that withholdeth more than is meet, but it tendeth only to want.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Pesachim 50a:23 ג:א

מתני' מקום שנהגו לעשות מלאכה בערבי פסחים עד חצות — עושין. מקום שנהגו שלא לעשות — אין עושין. ההולך במקום שעושין למקום שאין עושין, או במקום שאין עושין למקום שעושין — נותנין עליו חומרי מקום שצא משם וחומרי מקום שהלך לשם.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

KEHOT'S NOTE

משלי יא, כד. וראה שער המצות להאריז"ל (פי' ראה מצות הצדקה), וראה ספר הלקוטים פי' תצוה. (הערות כ"ק אדמו"ר זי"ע בד"ה וישב יעקב תשכ"ז). ושם מוסיף: "דתכלית ענין המסחר הוא הריוח, וכמארו"ל [ב"מ מ, ב] זבון וזבין תגרא איקרי בתממי". כפלח הרמון צו, ג מביא ראי' כלום זורע אדם קב כו'. הג"ה בגיליון תו"א "ע' פסחים נ, א (ממורי ג"ע)".

24 בא אחיך במרמה

Yitzchak tells Esav that Yaakov took the blessing "with deceit"; the maamar links this "deceit" to Canaan's scales and to the gain hidden in exile.

Genesis 27:35 ל"ה:כ"ז

ויאמר בא אחיך במרמה ויקח ברכתך:

And he said: 'Thy brother came with guile, and hath taken away thy blessing.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

בראשית כו, לה.

25 עת אשר שלט האדם

Koheles speaks of man ruling over man to his own harm; the Alter Rebbe applies it to exile, where the ruler's dominion ends up to his loss as holiness is extracted.

Ecclesiastes 8:9 ט:ח

את-כל-זה ראייתי ונתון את-לבי לכל-מעשה אשר נעשה תחת השמש עת אשר שלט האדם באדם באדם לרע לו:

All this have I seen, even applied my heart thereto, whatever the work that is done under the sun; what time one man had power over another to his hurt.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

קהלת ח, ט.

26

לא גלו ישראל

There the Alter Rebbe explains that had the Temple stood, the sparks would have been absorbed into holiness by themselves, like a candle before a great torch; in exile, Israel must go out and raise them, which is why the Sages say the exile was for adding converts.

KEHOT'S NOTE

נסמן לעיל ו, א.

27

לא גלו ישראל אלא להוסיף עליהם

The Gemara says Israel was exiled only so that converts would join them; this the maamar reads this as refining the sparks of holiness among the nations.

Pesachim 87b:3 ג"כ: פסחים

"ותהר ותלד לו בן ויאמר ה' אליו קרא שמו יורעאל כי עוד מעט ופקדתי את דמי יורעאל על בית יהוא והשפתי ממלכות בית ישראל ותהר עוד ותלד בת ויאמר לו קרא שמה לא רחמה כי לא אוסיף עוד ארחם את בית ישראל כי נשא אשה להם ותהר ותלד בן ויאמר (ה') אליו קרא שמו לא עמי כי אתם לא עמי ואנכי לא אהיה לכם",

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

28

בלע המות

The prophecy that G-d will swallow up death forever, the final result of the refinement accomplished through exile.

Isaiah 25:8 ח"ה: ישעיהו

בלע המות לנצח ומה אדני ה' דמעה מעל כל־פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל־הארץ כי ה' דבר:

He will swallow up death for ever; And the L-rd GOD will wipe away tears from off all faces; And the reproach of His people will He take away from off all the earth; For the L-RD hath spoken it.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

ישעיי כה, ח.

PARAGRAPH 4

29

ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ

Zechariah's promise that G-d will remove the spirit of impurity from the land, the completion of the refinement.

Zechariah 13:2 ב"י: זכריה

והיה ביום ההוא נאם ה' צבאות אכרית את־שמות העצבים מן־הארץ ולא יזכרו עוד וגם את־הנביאים ואת־רוח השממה אעביר מן־הארץ:

And it shall come to pass in that day, Saith the L-RD of hosts, That I will cut off the names of the idols out of the land, And they shall no more be remembered; And also I will cause the prophets And the unclean spirit to pass out of the land.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

זכריה יג, ב.

30

ונגלה כבוד ה'

Yeshayahu's promise that G-d's glory will be revealed and

all flesh will see it.

Isaiah 40:5 מ"ה: ישעיהו

ונגלה כבוד ה' וראו כל־בשר יחדו כי פי ה' דבר:

And the glory of the L-RD shall be revealed, and all flesh shall see it together; for the mouth of the L-RD hath spoken it.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

ישעיי מ, ה.

31

כי עין בעין יראו

The prophecy that in the future G-d's return to Zion will be seen "eye to eye."

Isaiah 52:8 ח"ב: ישעיהו

קול צפיה נשאו קול יחדו ירגנו כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון:

Hark, thy watchmen! they lift up the voice, Together do they sing; For they shall see, eye to eye, The L-RD returning to Zion.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

ישעיי נב, ח.

32

נכסף נכספת

Lavan tells Yaakov, "you longed greatly for your father's house"; the Alter Rebbe derives kesef, silver, from this word for longing.

Genesis 31:30 ל"א: בראשית

ועתה הלה הלכת כִּי־נכסף נכספתה לבית אביר למה גנבת את־אלקי:

And now that thou art surely gone, because thou sore longest after thy father's house, wherefore hast thou stolen my gods?'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

בראשית לא, ל.

33

דהיינו בחיי אהבה

There the Alter Rebbe explains the command to love G-d with all one's heart and soul as contemplating that no thought grasps Him, until one's mind, speech and action are nullified to Him, a love of self-giving.

KEHOT'S NOTE

ראה לקמן פו, ד. מד, ג. באוה"ת וישב רנג, ב מציון: וכמ"ש נכספה וגם כלתה נפשי.

PARAGRAPH 5

34

וזהב מצפון יאתה

Iyov says gold comes from the north; the Alter Rebbe reads north as the left side, the side of awe.

Job 37:22 ל"ז: איוב

מצפון זהב יאתה על־אלוה נורא הוד:

Out of the north cometh golden splendour, About G-d is terrible majesty.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

איוב לו, כב.

35 שהוא בחי שמאל שהוא בחי יראה

Or HaTorah supports gold as awe from the Zohar, which says “gold” refers to Rosh Hashanah, the day of judgment, and Rosh Hashanah is the level of awe.

KEHOT'S NOTE

באוה"ת וישב שם: וכמ"ש בוח"ב פי תרומה דקליה א' וזהב דא ר"ה יומא דדינא ור"ה הוא בחי יראה.

PARAGRAPH 6

36 טוב לי תורת פיך

David says the Torah of G-d's mouth is better than thousands of gold and silver; the Alter Rebbe reads alfei as “learned in” gold and silver, the soul's earlier love and awe.

Psalms 119:72: ע"ש: תהילים קי"ט

טוב לי תורת פיך מאלפי זהב ונכסף:

The law of Thy mouth is better unto me Than thousands of gold and silver.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

תהלים קיט, עב. בלקו"ת בלק סז, ד ומוסיף כ"ק הצ"צ "וממ"ש כאן [בלקו"ת] יובן יותר מש"ש [בתו"א]. אוה"ת חקת עי תתכט. מכאן ואילך ראה סה"מ עטרי"ת עי שע. סה"מ תרצ"ז עי 190 ואילך.

37 אלפי לשון לימוד

Or HaTorah supports reading alfei as learning from the verse “I will teach you (a'alephcha) wisdom.”

KEHOT'S NOTE

באוה"ת וישב רנג, ב: כמו אאלפך חכמה.

38 שהיתה הנשמה למורה בהם בתחלה

There the souls before their descent are called “daughters of Jerusalem,” still included in their source and nullified in the Infinite Light, the state in which the soul was “accustomed” to love and awe.

KEHOT'S NOTE

ראה לקו"ת שה"ש ו, ג.

PARAGRAPH 7

39 יפה שעה אחת

Kehot's marei makom for these words (its note is below).

KEHOT'S NOTE

אבות ד, יז.

40 יפה שעה אחת בתשובה

The Mishnah says one hour of teshuvah and good deeds in this world is better than all the life of the World to Come;

the Alter Rebbe uses it to show the advantage gained by the soul's descent.

משנה אבות ד:י"ז Pirkei Avot 4:17

הוא ה"ה אומר, יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה, מכל חיי העולם הבא. ויפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא, מכל חיי העולם הזה:

He used to say: more precious is one hour in repentance and good deeds in this world, than all the life of the world to come; And more precious is one hour of the tranquility of the world to come, than all the life of this world.

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

41 שיש לה גרעון באהבה ויראה טבעית שבחיצוניות הלב

Or HaTorah explains that the loss is a reduction of the soul's comprehension, and the gain in the inner heart comes through contemplating that no thought grasps G-d; it also explains “The Torah of Your mouth is better for me.”

KEHOT'S NOTE

נתבאר בארוכה באוה"ת בראשית כרך ב רנד, ב ד"מ"ש שיש לה גרעון. . הלב היינו מצד שנתמעט השגתה כ"י ויש לה יתרון בפנימי הלב ע"י אם ישים אליו לבו דלמחתב"כ ע"ש בארוכה שמבאר מהו טוב לי תורת פיך.

42 שאע"פ. . בבחי רעותא דליבא

The note points to Or HaTorah's discussion of this trade-off between the loss and the gain.

KEHOT'S NOTE

ראה אוה"ת פי וישב רסה, ב.

43 בבחי רעותא דלבא

Or HaTorah refers here and to other places, calling the desire of the heart “the purpose of the descent into this world,” since G-d, whom no thought grasps, is grasped only by it.

KEHOT'S NOTE

בענין רעותא דלבא ראה באוה"ת ואתחנן כרך ו עי ב'רסט שמצייין לכאן ולכמה מקומות בדא"ח: “בד"ה וישב יעקב בענין רעותא דלבא שהיא תכלית הידידה בעוה"ז כי למתב"כ כ"א ברעו"ד הוא נתפס”.

44 כיתרון האור הבא מן החשך

Kohlees speaks of the advantage of light over darkness; Chassidus reads it as the special light that comes from darkness itself.

קהלת ב:י"ג Ecclesiastes 2:13

וְרָאִיתִי אֲנִי שֵׁשׁ יִתְרוֹן לַחֲכָמָה מִן־הַסִּלּוֹת כִּיתְרוֹן הָאוֹר מִן־הַחֹשֶׁךְ:

Then I saw that wisdom excelleth folly, as far as light excelleth darkness.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

PARAGRAPH 8

45 אני ראשון

G-d declares He is first and last and there is no G-d besides Him; the maamar reads the verse's two halves as two

תהלים קמה, יג.

levels.

ישעיהו מ"ד:6 Isaiah 44:6

כה־אמר ה' מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְגָאֵלוֹ הִי צְבָאוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וְאֲנִי אַחֲרֹן
וּמִבְּלָעֲדֵי אֵין אֱלֹקִים:

Thus saith the L-RD, the King of Israel, And his Redeemer the L-RD of hosts: I am the first, and I am the last, And beside Me there is no G-d.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

ישעיי מד, ו. קטע מכאן מובא באוה"ת נ"ך כרך ב ע' תתו. וראה באוה"ת
ואתחנן כרך ו ע' ב'רע.

46 אני ה' לא שניתי

G-d says He has not changed, the basis for saying creation makes no change in Him.

מלאכי ג':6 Malachi 3:6

כִּי אֲנִי ה' לֹא שֵׁנִיתִי וְאַתֶּם בְּנֵי־יַעֲקֹב לֹא כִלִיתֶם:

For I the L-RD change not; and ye, O sons of Jacob, are not consumed.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

מלאכי ג', ו.

PARAGRAPH 9

47 דהיינו באמצעות הזמן שנראה העולם ליש ודבר בפ"ע

Or HaTorah adds that the source creating this level is G-dliness through the tzimtzum and the "vacated space," called enclothement in the ten Sefiros.

KEHOT'S NOTE

"ובחי" מקור המהווה בחי' זו הוא אלקותו ית' על ידי צמצום ומקום פנוי,
ונקי' התלבשות בעשר ספירות" אוה"ת בראשית כרך ב, רנה, ב.

48 אלהים חיים ומלך עולם

Yirmeyahu calls G-d "the living G-d and eternal King," the level of G-d as sovereign over the worlds.

Jeremiah 10:10 ירמיהו י"י:10

וְה' אֱלֹקִים אֱמֶת הוּא־אֱלֹקִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם מִקֶּצֶף תִּרְעַשׂ הָאָרֶץ
וְלֹא־יָכֻלוּ גוֹיִם וְעָמוֹ:

But the L-RD G-d is the true G-d, He is the living G-d, and the everlasting King; At His wrath the earth trembleth, And the nations are not able to abide His indignation.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

49 מלכותך מלכות כל עולמים

David says G-d's kingship is over all worlds; the Alter Rebbe teaches that all worlds come from this level of kingship.

Psalms 145:13 תהילים קמ"ה:13

מְלִכּוּתְךָ מְלִכּוּת כָּל־עֲלָמִים וּמִמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר:

Thy kingdom is a kingdom for all ages, And Thy dominion endureth throughout all generations.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

לית מחשבה תפיסא ביה

Or HaTorah adds that "no thought can grasp Him" is true even of supernal Chochmah.

KEHOT'S NOTE

אפילו חכמה עילאה — אוה"ת וירא כרך ד תשמ, א.

51 לית מחשבה תפיסא ביה

Eliyahu's prayer in the introduction to Tikkunei Zohar says that no thought can grasp G-d at all.

תקוני זוהר י"ז א:י"ב Tikkunei Zohar 17a:10-12

אנת הוא עלאה על כל עלאין סתימא על כל סתימין. לית מחשבה
תפיסא בך כלל. אנת הוא דאפיקת עשר תקונין. וקרינן לון עשר
ספירן. לאנהגא בהון עלמין סתימין דלא אתגליין. ועלמין דאתגליין.
ובהון אתכסיאת (ניא אתכסייא) מבני נשא. ואנת הוא דקשיר לון
ומיחד לון. ובגין דאנת מלגאו. כל מאן דאפריש חד מן חבריה מאלין
עשר. אתחשיב ליה כאלו אפריש בך.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

52 מקרב איש ולב עמוק

The verse speaks of the inward part of man and a deep heart; here it names the inner point of the heart where G-d is reached.

Psalms 64:7 תהילים ס"ד:7

יִחַשְׁפוּ־עוֹלֹת תִּמְנוּ חֶפֶשׁ מִחֶפֶשׁ וְקָרַב אִישׁ וְלֵב עֵמֶק:

They search out iniquities, they have accomplished a diligent search; even in the inward thought of every one, and the deep heart.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

PARAGRAPH 10

53 ממעמקים קראתיך

"Out of the depths I have called You": the Alter Rebbe reads the depths as the depth of the heart, where the desire of the heart arises.

Psalms 130:1 תהילים ק"ל:1

שִׁיר הַמַּעֲלֹת מִמַּעַמְקִים קִרְאתִיךָ ה'

A Song of Ascents. Out of the depths have I called Thee, O L-RD.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

תהלים קל, א.

54 אם ישים אליו לבו

Iyov speaks of setting one's heart to G-d; here it means turning one's heart to contemplate that no thought can grasp Him.

Job 34:14 איוב ל"ד:14

אִם־יִשֶּׁם אֱלֹוֹ לְבוֹ רֹחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֱלֹוֹ יֶאֱסֹף:

If He set His heart upon man, If He gather unto Himself his spirit and his breath;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

איוב לד, יד.

55

אל חיק אביה

Tanya's account of the soul's expiry in longing through contemplating G-d's greatness, the same movement described here.

תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים נ"ו:60: Tanya, Likkutei Amarim 50:60: ... "ואם רץ לבך - שוב לאחד", פירוש "ואם רץ לבך" - היא תשוקת הנפש שכלב בחלל הימני, כשמתגברת ומתלהבת ומתלהטת במאד מאד עד כלות הנפש ממש, להשתפך אל חיק אביה חיי החיים ברוך הוא, ולצאת ממאסרה בגוף הגופני ונשמי לדבקה בו יתברך - אזי, זאת ישיב אל לבו: מאמר רבותינו זכרונם לברכה, כי "על כרחך אתה חיי בגוף הזה להחיותו, כדי להמשיך חיים עליונים מחיי החיים ברוך הוא למטה, על ידי תורת חיים, ...

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

KEHOT'S NOTE

ראה תניא פ"נ. לקמן סז, א. ושי"נ.

56

לצאת . . ולהשתפך אל חיק אביה

Tanya describes the love like flames of fire that comes from contemplating that everything is as nothing before G-d, rising like a flame that wants to leave its wick, until the soul expires in longing.

תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים נ"ו:60: Tanya, Likkutei Amarim 50:60: ... "ואם רץ לבך - שוב לאחד", פירוש "ואם רץ לבך" - היא תשוקת הנפש שכלב בחלל הימני, כשמתגברת ומתלהבת ומתלהטת במאד מאד עד כלות הנפש ממש, להשתפך אל חיק אביה חיי החיים ברוך הוא, ולצאת ממאסרה בגוף הגופני ונשמי לדבקה בו יתברך - אזי, זאת ישיב אל לבו: מאמר רבותינו זכרונם לברכה, כי "על כרחך אתה חיי בגוף הזה להחיותו, כדי להמשיך חיים עליונים מחיי החיים ברוך הוא למטה, על ידי תורת חיים, ...

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

KEHOT'S NOTE

ראה תניא פ"נ. לקמן לה, ב.

57

בחי רעויד נמשך מהתבוננות זו עצמה

Or HaTorah explains that the soul reaches the desire of the heart, the will above intellect, in this world specifically through the mitzvos, which are G-d's will.

KEHOT'S NOTE

"הטעם שדווקא בעוה"ז תגיע לבחי רעויד שהו"ע הרצון שלמעלה מהשכל, נתבאר בד"ה מי מנה [לקו"ת בלק סז, ד] שהוא ע"י המצות שהם רצו"ע" - אוה"ת וישב (כרך ה) תתצ, ב ע"ש.

PARAGRAPH 11

58

והנה בזמן שהיה בהמ"ק קיים

There this passage is quoted word for word, and "land of desire" is explained as the delight and inner will, the soul's wish to be wholly consumed in G-d.

KEHOT'S NOTE

קטע מכאן מובא בלקו"ת נשא כד, ב. ע"ש.

59

דלכא — מגילוי

Or HaTorah reads "and revelation" instead of "from the revelation."

KEHOT'S NOTE

באוה"ת יתרו שם: וגילוי.

60

בהיכל קדשי קדשים

Or HaTorah explains the Holy of Holies from Tanya chapters 51-52, as like the soul's life revealed in the brain and spreading from there to all the limbs, and refers to its explanation of "Holy of Holies" as a level above even the light that encompasses all worlds.

KEHOT'S NOTE

באוה"ת יתרו שם: "וענין היכל קה"ק מבואר בתניא פרק נ"א ונ"ב שהוא עד"מ התגלות החיות מהנשמה במוחין שבראש ששם גילוי כללות החיות וממנו נמשך לכל הרמ"ח אברים כו', ועמ"ש ע"פ שבת שבתון בפ"י קדש הקדשים שהוא ענין מה שלמעלה גם מסוכ"ע כו" ע"ש בארוכה עפ"י כהארז"ל.

61

כמ"ש בתניא

Tanya explains the revelation of the Shechinah in the Holy of Holies by the analogy of the soul's life being revealed in the brain, from where it spreads to the whole body.

KEHOT'S NOTE

פרק נב. בכרך 1118 ובכרך 633: בלק"א. בלקו"ת נשא כד, ב מעתיק הלשון מכאן "בסש"ב". "היינו כמ"ש בתניא בענין גילוי השכינה המשל מהתלבשות כללות חיות הנפש במוחי, וכך הוא עתה בחי התלמוד כמארז"ל משחרב בהמ"ק אין להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה. והיכל ק"ק הוא כחב"ד דבריא"ה — אוה"ת בראשית כרך ב ע' רנו סע"א ע"ש בארוכה איך זה שייך לארץ חפץ.

62

כי תהיו לי ארץ חפץ

Malachi says the nations will call Israel fortunate, "for you shall be a land of desire"; the Alter Rebbe reads it as Israel becoming a place of G-d's delight through nullifying their will to His.

Malachi 3:12: מלאכי ג:12

ואשרו אתכם כל־הגוים כי־תהיו אתם ארץ חפץ אמר ה' צבאות:

And all nations shall call you happy; For ye shall be a delightful land, Saith the L-RD of hosts.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

מלאכי ג, יב.

63

ובקשתם משם את ה' אלקיך

Moshe foretells that from exile Israel will seek G-d and find Him; the Alter Rebbe stresses "from there," from the depths of the exile itself.

Deuteronomy 4:29: דברים ד:29

ובקשתם משם את־ה' אלקיך ומצאתָ כִּי תִדְרֹשְׁנוּ בְּכָל־לִבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ:

But from thence ye will seek the L-RD thy G-d; and thou shalt find Him, if thou search after Him with all thy heart and with all thy soul.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ters form ayin, “nothing.”

KEHOT'S NOTE

ראה לעיל יג, ב בענין זקף גדול, "דהיינו כשהיא מתעלית למעלה". קטע מכאן מובא באוה"ת פ' ואתחנן ע' קכט ע"ש.

73 טעמה כי טוב סחרה

The woman of valour perceives that her merchandise is good; the Alter Rebbe uses it for the soul's profitable trade.

משלי ל"א:18 Proverbs 31:18

טעמה כייטב סחרה לאיזקבה בלילה נרה:

She perceiveth that her merchandise is good; Her lamp goeth not out by night.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

משלי לא, יח.

PARAGRAPH 15

74 קרוב ה' לכל קוראיו

G-d is near to all who call Him in truth; the Alter Rebbe reads “in truth” as from the true point of the heart.

תהילים קמ"ה:18 Psalms 145:18

קרוב ה' לכל־קראיו לכל אשר יקראהו באמת:

The L-RD is nigh unto all them that call upon Him, To all that call upon Him in truth.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

תהלים קמה, יח.

75 דגנבא אפום מחתרתא

The Gemara (in Ein Yaakov's reading) says a thief at the mouth of his tunnel calls on G-d, showing belief that does not reach the heart.

ברכות ס"ג 63a Berakhot 63a

KEHOT'S NOTE

ברכות סג, א (ע"פ גירסת עין יעקב).

76 שפת אמת תכון לעד

The lip of truth endures forever; here, a call from the depth of the heart has lasting effect.

משלי י"ב:19 Proverbs 12:19

שפת־אמת תכון לעד ועד־ארגיעה לשון שקר:

The lip of truth shall be established for ever; But a lying tongue is but for a moment.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

משלי יב, יט.

PARAGRAPH 16

77 הקל קול יעקב

Yitzchak says the voice is Yaakov's; the Zohar reads the

two spellings of kol as an unheard and a heard voice.

בראשית כ"ז:22 Genesis 27:22

ויגש יעקב אל־יצחק אביו וימשחו ויאמר הקל קול יעקב והידיים ידי עשו:

And Jacob went near unto Isaac his father; and he felt him, and said: 'The voice is the voice of Jacob, but the hands are the hands of Esau.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

בראשית כז, כב.

78 כמ"ש בזהר הקדוש

Or HaTorah lists the places in the Zohar where the two spellings of kol are discussed.

KEHOT'S NOTE

באוה"ת וישב כרך ה תתצד, ב מציין עיין ח"א ד"ן ע"ב ל"ב א' ויצא קנ"א סע"א וישלח קע"א ע"א . . ויגש רי, א. תורת שמואל מצה זו תר"מ סע"י כ ואילך.

79 הקדוש

Manuscript 633 lacks the word “holy.”

KEHOT'S NOTE

בבז"ק 633 ליתא תי"ז זה.

80 יעקב הוא י' עקב

There the Alter Rebbe discusses how a great light is drawn down even into physical Asiyah through Yitzchak's blessing, which Yaakov took “with deceit,” the same verse this maamar reads as the holy merchant.

KEHOT'S NOTE

נסמן לעיל כא, א.

81 ביו"ד נברא עוה"ב

The Gemara says this world was created with the letter hei and the World to Come with the yud.

Menachot 29b:13-14 מנחות כ"ט ב:י"ג-י"ד

מפני מה נברא העולם הבא ביו"ד מפני שצדיקים שבו מועטים ומפני מה כפוף ראשו מפני שצדיקים שבו כפוף ראשיהם מפני מעשיהן שאינן דומין זה לזה אמר רב יוסף הגי תרתי מילי אמר רב בספרים ותניא תיובתיה חדא הא דאמר רב ס"ת שיש בו שתי טעיות בכל דף ודף יתקן שלש יגנו

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

KEHOT'S NOTE

מנחות כט, ב.

82 ייעקב הוא מבריה מן הקצה אל הקצה

The Zohar compares Yaakov to the central bar of the Mishkan, which ran from end to end.

Zohar III, 186a זח"ג קפו, א

KEHOT'S NOTE

זח"ג קפו, א. ראה זח"ב קעה, ב.

83 עקב ורגל . . ראש ורגל

The passage from “heel and foot” to “head and foot” is

missing in manuscript 633.

KEHOT'S NOTE

הקטע עד שו"ה בחינת — ראש ורגל ליתא בבוך 633.

84 ועמדו רגליו ביום ההוא
The prophet speaks of G-d's feet standing on the Mount of Olives, "feet" above as well as below.

Zechariah 14:4 ד"ד זכריה

ועמדו רגליו ביום ההוא על-ההר היותם אשר על-פני ירושלם מקדם
ונבקע הר היותם מחציו מזרחה וקמה גיא גדולה מאד ומש חצי ההר
צפונה וחציו-נגבה:

And His feet shall stand in that day upon the mount of Olives, Which is before Jerusalem on the east, And the mount of Olives shall cleft in the midst thereof Toward the east and toward the west, So that there shall be a very great valley; And half of the mountain shall remove toward the north, And half of it toward the south.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

זכריה יד, ד.

85 והארץ הדום רגלי
G-d calls the earth His footstool, the lowest "level" of His presence.

ישעיהו ס"ו:א: Isaiah 66:1

כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי איוה בית אשר תבנוילי
ואיוה מקום מנוחתי:

Thus saith the L-RD: The heaven is My throne, and the earth is My footstool; where is the house that ye may build unto Me? And where is the place that may be My resting-place?

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

ישעיהו סו, א.

86 ומקום רגלי אכבד
G-d says He will glorify the place of His feet, the Temple, the "foot" of the divine presence.

ישעיהו ס"ג:י"ג: Isaiah 60:13

כבוד הלכנו אליו יבוא ברוש תדהר ותאשור יחדו לפאר מקום מקדשי
ומקום רגלי אכבד:

The glory of Lebanon shall come unto thee, The cypress, the plane-tree and the larch together; To beautify the place of My sanctuary, And I will make the place of My feet glorious.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

ישעיהו סג, יג.

87 הנה בחיי יעקב . . בכל עולם ועולם לפי ערכו
The note says a passage from here is quoted in Or HaTorah.

KEHOT'S NOTE

באוה"ת פ' כי תצא ע' תתעו מביא קטע מכאן.

88 ויעקב . . בכל עולם ועולם לפי ערכו

The Tzemach Tzedek suggests that Yaakov belongs even above Atzilus, and that "each world" also includes Beriah, Yetzirah and Asiyah.

KEHOT'S NOTE

באוה"ת וישב (כרך ה) תתצה, א: ומש"ר בכל עולם ועולם לפי ערכו י"ל
דהיינו שבחיי יעקב שייך גם למעלה מאצי . . וגם בפ"י בכל עולם לפי ערכו
היינו גם בב"ע.

PARAGRAPH 18

89 דרוח אמשך רוח

Kehot's note points to Zohar II, 162b for these words.

Zohar II, 162b זח"ב קסב,

KEHOT'S NOTE

זח"ב קסב, ב.

PARAGRAPH 19

90 ואשים דברי בפיו

G-d says He has put His words in the prophet's mouth; here, G-d's words literally speak through one who is nullified to Him.

ישעיהו נ"א:ט"ז: Isaiah 51:16

ואשים דברי בפיו ובצל ידי כסיתיך לנטע שמים וליסד ארץ ולאמר
לציון עמי-אתה:

And I have put My words in thy mouth, And have covered thee in the shadow of My hand, That I may plant the heavens, And lay the foundations of the earth, And say unto Zion: 'Thou art My people.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

ישעיהו נא, טז. ראה אוה"ת וישב כרך ה תתצו, ב.

91 דבר ה' זו הלכה

The Gemara says "the word of G-d" means halachah.

Shabbat 138b:11-12 שבת קל"ח ב: י"א-י"ב

"דבר ה'" — זו הלכה, "דבר ה'" — זה הקץ, "דבר ה'" — זו נבואה. ומאי
י"שוטטו לבקש את דבר ה'"? אפרו: עתידה אשה שתטול כפר של
תרומה ותחזור בבתי כנסיות ובבתי מדרשות לידע אם טמאה היא ואם
טהורה היא, ואין מבין.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

KEHOT'S NOTE

שבת קלח, ב.

92 בי מלכים ימלוכו

Wisdom, understood as the Torah, says kings reign through it.

משלי ח:ט"ו: Proverbs 8:15

בי מלכים ימלוכו ורוזנים יחקקו צדק:

By me kings reign, And princes decree justice.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

משלי ח, טו.

93

מאן מלכי רבנן

The Gemara identifies the Rabbis as the kings.

Gittin 62a:14 ד"א: גיטין ס"ב

רב הונא ורב חסדא הוו יתבי. חליף ואזיל גניבא, אמר לקה חד לחבריה: ניקום מקמייה, דבר אוריין הוא. אמר לו: ומקמי פלגא ניקום?! אדהכי אתא איהו לגבייהו, אמר להו: שלמא עליכו מלכי, שלמא עליכו מלכי! אמרו לקה: מנא לך דרבנן איקרו מלכים? אמר להו: דכתיב: "בני מלכים ימלוכו וגו'".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

KEHOT'S NOTE

ע"פ גיטין סב, א. ראה אוה"ת ויקרא ע' רנו. סה"מ תרכ"ז ע' רעא. בלקוי"ש חיי"ט ע' 401 הערה 18. לקוי"ש חל"ו ע' 99.

94

ומתניתא מלכתא

There the Alter Rebbe explains why the Mishnah is likened to a queen, through the Sages' teaching that the sixty queens of Shir HaShirim are the sixty tractates.

KEHOT'S NOTE

ראה לקמן מט, ב.

95

דבר המלך הוא השלטון

Koheles says the word of a king is sovereign; here, the scholar's ruling in Torah.

Ecclesiastes 8:4 ד"ח: קהלת

באשר דבר-מלך שלטון ומי יאמר-לו מה-תעשה:

Forasmuch as the king's word hath power; and who may say unto him: 'What doest thou?'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

96

כעבד המקיים מצות המלך ועושה דבריו

The note says this line is quoted in Likkutei Sichos, which compares it to Tanya chapter 23.

KEHOT'S NOTE

מובא בלקוי"ש חט"ו ע' 315 ומציין שם בהערה 38 "ולהעיר מתניא פכ"ג". וראה גם בלקוי"ש חט"ט ע' 401. וראה בד"ה שלום רב תשלי"ח בסופו.

PARAGRAPH 20

97

ומגורי... לשון יראה

The Zohar reads megurei in this verse as fear.

Zohar I, 180a קפ, ח"א

KEHOT'S NOTE

ח"א קפ, א.

98

והבי' הוא לשון אוצר

The Rebbe explains that the two meanings are based on the Maggid of Mezritch's Or Torah.

Proverbs 10:5 ה"ה: משלי

אגר בקיץ בן משכיל נרדם בקציר בן מביש:

A wise son gathereth in summer; but a son that doeth shamefully sleepeth in harvest.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

בד"ה שלום רב תשלי"ח (סה"מ מלוקט ח"ב ע' רו) שבי' פירושים אלו מיוסדים על מ"ש הה"מ באו"ת (זו, ב) שמגורי אביו היא יראת אביו שבשמים, ובהמשך הענין שם (יח, סע"א) מגורי לי' אסיפה וכניסה כמו אוגר בקיץ (לי' הכתוב — משלי י, ה).

99

מגורה מלאה פירות

Kehot's marei makom for these words (its note is below).

KEHOT'S NOTE

פסחים ד, רע"ב. וש"נ.

100

מגורה מלאה פירות

The Gemara speaks of a granary full of produce, showing megurah as a storehouse.

פסחים ד' ב:א-ב'1-2 Pesachim 4b:1-2

לאו משום דחזקתו בדוק, דקסבר: הכל חברים הם אצל בדיקת חמץ. דתנא: חבר שמת והניח מגורה מליאה פירות, אפילו הן בני יומן — הרי הן בחזקת מתוקנים. וממאי? דילמא שאני הכא, משום דקאמרי הני. אטו אמירה דהני מידי מששא אית בקה?

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

101

יראת ה' היא אוצר

The fear of G-d is His treasure, the verse that joins the two meanings of megurei.

Isaiah 33:6 ר"ג: ישעיהו

והיה אמונת עתיד חסן ישועת חכמת ודעת יראת ה' היא אוצר:

And the stability of thy times shall be a hoard of salvation—wisdom and knowledge, And the fear of the L-RD which is His treasure.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

ישע"י לג, ו.

PARAGRAPH 21

102

דבריו רז"ל אוצר של יראת שמים

The Gemara says G-d has in His treasury only a storehouse of the fear of Heaven.

ברכות ל"ג ב:כ"ד24:33 Berakhot 33b:24

אטו יראת שמים מילתא זוטרתא היא? והאמר רבי חנינא משום רבי שמעון בן יוחי: אין לו להקדוש ברוך הוא בבית גגויו אלא אוצר של יראת שמים, שנאמר "יראת ה' היא אוצר".

Is, then, the fear of Heaven a small thing? Lo, R. Hannina has said in the name of R. Simeon b. Johai : The Holy One, blessed be He, has in His treasury nothing but the store of heavenly fear; as it is said, "And the fear of the L-rd which is His treasure" (Is. xxxiii. 6) !

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

ברכות לג, ב.

103

ובחי' חכמה עילאה נק' אביו

The Rebbe notes that Torah Ohr says "called his father," not "called father," hinting that supernal Chochmah is

Yaakov's own father.

KEHOT'S NOTE

"י"ל דבלשון התו"א ד"ח"ע נק' אביו" (ולא "נק' אב") — מרומז גם שח"ע נק' "אביו" דיעקב. (סה"מ מלוקט ח"ב ע' רז בהערה 104).

PARAGRAPH 22

104

ה' אחד

The Shema's declaration that G-d is One, which the lower unity reveals in the world itself.

Deuteronomy 6:4 דברים ו':ד

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הָאֱלֹהִים הָאֶחָד: Havayah אֱלֹהֵינוּ Havayah אֶחָד:

HEAR, O ISRAEL: THE L-RD OUR GOD, THE L-RD IS ONE.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

105

ומלך במשפט יעמיד ארץ

A king sustains the land through justice, a verse about Malchus as the world's support.

Proverbs 29:4 משלי כ"ט:ד

מֶלֶךְ בַּמִּשְׁפָּט יַעֲמִיד אֶרֶץ וְאִישׁ תְּרוֹמוֹת יִהְיֶה סֶסֶנָה:

The king by justice establisheth the land; but he that exacteth gifts overthroweth it.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

משלי כט, ד.

106

והוכן בחסד כסא

The throne, Malchus, is established through kindness.

Isaiah 16:5 ישעיהו ט"ז:ה

וְהוֹכֵן בַּחֶסֶד כִּסֵּא וְיָשֶׁב עָלָיו בְּאַמֶּת בְּאֶהֱלָ דָּוִד שֹׁפֵט וְדֹרֵשׁ מִשְׁפָּט וּמִהָרָה צִדִּיק:

And a throne is established through mercy, And there sitteth thereon in truth, in the tent of David, One that judgeth, and seeketh justice, and is ready in righteousness.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

ישע"י טז, ה.

107

עולם חסד יבנה

The world is built on kindness, the basis for saying that the mitzvos, rooted in Chesed, sustain it.

Psalms 89:3 תהילים פ"ט:ג

כִּי־אֶמְרִיתִי עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה שָׁמַיִם תִּכֵּן אֱמוּנָתְךָ בָּהֶם:

For I have said: 'For ever is mercy built; In the very heavens Thou dost establish Thy faithfulness.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

KEHOT'S NOTE

תהלים פט, ג.

108

שהיא שקולה כנגד כל המצות

The Gemara says charity is equal to all the other mitzvos.

Bava Batra 9a:12 בבא בתרא ט"א:י"ב

אמר רב אסי: לעולם אל ימנע אדם עצמו [מלתת] שלישיית השקל בשנה, שנאמר: "והעמדנו עלינו מצות לתת עלינו שלישיית השקל

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען

בשנה לעבדת בית אֱלֹהֵינוּ. ואמר רב אסי: שקולה צדקה כנגד כל המצות, שנאמר: "והעמדנו עלינו מצות וגו'" – "מצוה" אין קתיב כאן, אלא "מצות".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

109

מצות הצדקה . . שהיא שקולה כנגד כל המצות כמ"ש בתניא

Tanya explains that charity is called simply "the mitzvah" and equals all the mitzvos, because through giving one's earnings the whole animal soul is raised to G-d.

KEHOT'S NOTE

בלקו"א פרק לו. בבוך 633 (יב, ב) ובבוך 1118 נוסף בסיום המאמר: "ובפרט בצדקה שעושים עם אה"ק ממש שהוא שער השמים ומכוונת כנגד ארץ כנען העליונה כמו שאה"כ כעיר שחברה לה יחדיו וד"ל".

Likkutei Torah

THE CHASSIDISHE PARSHA

About this edition

Hebrew text of Torah Ohr and Likkutei Torah and their marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes): © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation: CC BY 4.0. Our explanations and source notes: CC BY-NC 4.0.

Quoted sources, via Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) (Public Domain); Daat Bereshit Rabbah (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC); Kehot Publication Society (CC-BY-NC); Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain).

English translation and explanations: prepared for likuteitorah.com with AI assistance (claude-code_opus-5.5) and checked against the Hebrew and against Sefaria; not yet reviewed by a human editor. Please check anything important against the Hebrew.

The Rebbe asked that the maamarim of the week's parsha, the "Chassidishe Parsha," be learned during that week, spread over its seven days (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Why learn it, and the Rebbe's brachos: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

A free, non-commercial project; nothing here is sold. Not affiliated with Kehot, Sefaria or the Lubavitch Library. © likuteitorah.com

From likuteitorah.com/torah-ohr/vayeishev/1/

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok